

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 066 504/99- 5021
Signatura: bf7cs105

Oblastní pracoviště č. 6
Okresní pracoviště Děčín

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola:	Základní škola J. Vohradského Šluknov, T. G. Masaryka 678 okres Děčín
Identifikátor ředitelství:	600 076 377 IZO 102 065 373
Ředitel:	Mgr. Petr Švarc
Zřizovatel:	Město Šluknov, náměstí Míru 1, 407 77 Šluknov
Príslušný školský úřad:	ŠÚ Děčín
Termín inspekce:	1. - 3. června 1999
Inspektoři:	Mgr. Věra Heřmánková, Mgr. Milena Sýkorová, Ing. Varja Paučková a Mgr. Miroslav Hyška
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších zákonů. Podmínky a průběh vzdělávání
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Povinná dokumentace školy, tematické plány učitelů školy, materiály ředitele školy z oblasti řízení a kontroly, zahajovací výkaz škol V 3-01.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

Základní školu, která má právní subjektivitu, navštěvuje v tomto školním roce 560 žáků tj. 24 tříd (z toho 13 tříd na prvním stupni). Výuka se uskutečňuje ve dvou budovách a probíhá v 1. - 8. ročníku podle schválených učebních dokumentů Základní škola čj. 16 847/96-2, v devátém ročníku podle schválených učebních dokumentů Základní škola čj. 18 730/91-2. Součástí školy je i školní družina a školní jídelna. Hodnocení v níže uvedených bodech se vztahuje především k podmínkám a průběhu výchovně vzdělávací činnosti na 1. stupni a ve vybraných vyučovacích předmětech na 2. stupni (český jazyk, cizí jazyky, matematika, fyzika, chemie, přírodopis a dějepis).

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Hlavní budova školy je v provozu od roku 1902. Během posledních let byla provedena řada rekonstrukcí mimo interiéru školy, který je původní a tím značně opotřebovaný.

První až třetí ročníky (po třech třídách) jsou umístěny v samostatné budově v Žižkově ulici. Materiálně-technické vybavení všech učeben a vybavení kabinetu prvního stupně je spíše nadprůměrné. Vyučující odloučeného pracoviště mohou využívat i

pomůcek umístěných v hlavní budově. Vybavení audiovizuálními pomůckami je průměrné. *ČŠI doporučuje k některým činnostem při výuce využívat dobře vybavených prostorů školních družin a ke zlepšení podmínek vyučujících třetích ročníků, by bylo vhodnější zřídit kabinet hned vedle sborovny.*

Třídy 1. i 2. stupně jsou prostorné, vybavené starším nábytkem. Žáci druhého stupně využívají kromě kmenových tříd šesti odborných učeben, velkou tělocvičnu s náradím a menší gymnastický sál. Před dokončením je venkovní sportovní hřiště s umělým povrchem a doskočiště. Prostory jsou postačující pro realizaci vzdělávacího programu s výjimkou zázemí pro výpočetní techniku, kterou škola nemá.

Škola postupně nahrazuje starší učebnice ucelenými řadami, které jsou zpracovány podle vzdělávacího programu Základní škola. Postupně se doplňuje videotéka a audiotéka. Při nákupu učebnic, učebních pomůcek a dalšího vybavení vychází ředitel školy z požadavků předmětových komisí školy.

Pro výuku českého a cizího jazyka má škola vytvořeny solidní podmínky. Část hodin probíhá v odborné jazykové učebně, kde je kromě audiovizuální techniky řada transparentů s gramatickou tematikou a řada obrazů. Dále to jsou Pravidla českého pravopisu, Stručné mluvnice, slovníky a pod. Učebnice jsou starší, nezpracované podle vzdělávacího programu základní škola.

Pro výuku cizích jazyků nejsou k dispozici pracovní sešity, určité části učitelé kopírují.

Ve škole půjčuje dvakrát v týdnu žákovská knihovna, kromě beletrie jsou zde i soubory pro společnou četbu. V současné době je žákovská knihovna minimálně doplňována. Žáci jsou vedeni k návštěvám městské knihovny.

Matematika se vyučuje v kmenových třídách, kde má vyučující k dispozici meotar a bílou tabuli. Ostatními pomůckami je škola vybavena v dostatečné míře, aktuální pomůcky má vyučující u sebe.

Výuka fyziky a chemie probíhá v kombinované odborné učebně (chemie - fyzika) stupňovitěho charakteru. Díky tomuto uspořádání žáci z každého místa velmi dobře vidí na demonstrační stůl. Žákovská místa jsou vybavena rozvodem vody a elektrického proudu, nefunkční je rozvod plynu. Materiální podmínky kabinetu fyziky a chemie jsou dobré a umožňují plnění zvoleného vzdělávacího programu, včetně laboratorních prací. Z didaktické techniky učitelé mohou využívat meotar a televizi s videem. Žáci na chemii nemají k dispozici učebnice, přestože ve škole jsou alespoň pro jednu třídu (učebnice byly rozdány během inspekce).

Stupňovitá odborná učebna přírodopisu je vybavena videem s televizí, meotarem a celou řadou pomůcek k výuce (kostra, modely orgánů lidského těla, obrazy, transparenty). Materiální vybavení kabinetu je dostatečné z hlediska množství, charakteru i kvality pomůcek. Žáci všech ročníků používají schválené učebnice, jejich řada zatím není ucelená.

Kabinet dějepisu disponuje dostatečným množstvím pomůcek a odborných historických publikací, ačkoliv některé z nich (mapy) jsou zastaralé. Kvalitní používané učebnice mají schvalovací doložku MŠMT ČR.

Škola má pro realizaci zvoleného vzdělávacího programu dobré materiálně technické zázemí, mimo vybavení výpočetní technikou. Učebny jsou vybaveny většinou starším, dobře udržovaným nábytkem. Fond učebnic a učebních pomůcek je promyšleně inovován.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Psychohygienické podmínky jsou celkově spíše nadprůměrné.

Prostory školy jsou užívány se souhlasem okresního hygienika. Organizace přestávek byla v souladu s příslušnými ustanoveními vyhlášky o základní škole naopak tomu bylo v rozvrhu hodin. Ve čtvrtých ročnících a v 7. ročníku došlo k porušení § 9 odst. 3 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb. o základní škole ve znění pozdějších úprav tím, že žáci 4. ročníků mají v jednom sledu 6 vyučovacích hodin a v 7. ročníku při nepravidelném zařazování laboratorních prací na nultou hodinu dochází k občasnému porušení. Žáci mají v jednom sledu sedm vyučovacích hodin.

V době inspekce měli žáci 1. stupně možnost pohybu pouze ve třídách. Bylo by vhodné vybavit chodby sportovním nářadím a náčiním a tak žákům umožnit relaxaci. Žákům v hlavní budově je umožněno se volně pohybovat po škole. Dozor o přestávkách je učiteli zajištěn.

Třídy jsou dostatečně prostorné, vybavené převážně starším školním nábytkem a v oknech jsou žaluzie nebo závěsy, které chrání před přímými slunečními paprsky. V některých oknech jsou závěsy velmi tmavé barvy, které spíše třídu zatemní. V některých třídách jsou židle, které neodpovídají velikostí. Světelné podmínky jsou subjektivně zhoršené na 1. stupni, zejména ve třídě 3. C (stínění vzrostlými stromy). V hlavní budově jsou vyhovující (někde však chybějí kryty na zářivkách). Prostory školy jsou pravidelně uklizeny. Je nutné zlepšit stav hygienických zařízení.

Většina tříd 1. stupně je funkčně vyzdobena, vystavené výtvarné a rukodělné práce žáků svědčí o invenci vyučujících, příjemné prostředí dotváří květinová výzdoba. Učebny 2. stupně včetně odborných jsou přiměřeně vyzdobeny.

Pitný režim je zajištěn, k dispozici je jeden nápojový automat. Stravování žáků zajišťuje školní jídelna.

Při sestavování rozvrhu došlo k porušení vyhlášky o základní škole. Estetická úroveň školy je na dobré úrovni, pitný režim je zajištěn. Celkově lze školu v této oblasti hodnotit jako průměrnou.

3 Hodnocení personálních podmínek

Celkem na škole výuku zajišťuje 30 učitelů včetně ředitele školy a dvou zástupců. Po stránce odborné a pedagogické způsobilosti je výuka na 50% zabezpečena.

Výuku na 1. stupni zajišťuje čtrnáct vyučujících, z toho šest vyučujících získalo předepsanou odbornou a pedagogickou způsobilost.

Na druhém stupni zajišťuje výuku 16 učitelů. Z toho je pět vyučujících bez odborné i pedagogické způsobilosti. Na škole chybí vyučující s odbornou a pedagogickou způsobilostí na výuku cizího jazyka.

Snaha vedení školy je zlepšit tento současný stav. V současné době tři učitelé jsou před dokončením vysokoškolského studia a pět učitelů projevilo zájem o studium.

Personální podmínky školy nejsou příznivé. Vedení školy se cílevědomě snaží tento dosavadní stav zlepšit.

4 Plnění učebních osnov

Vyučující vyučují dle tematických plánů, které jsou jednotné pro jednotlivé ročníky. Obsah učiva korespondoval s osnovami daného předmětu.

Nebylo zjištěno neplnění učebních osnov. Dostatečně prokazatelné nebylo plnění osnov v literární výchově na 2. stupni, neboť tematický plán i zápis v třídní knize obsahuje zpravidla jen název a autora článku.

Ve sledovaných hodinách nebylo zjištěno neplnění učebních osnov.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

1. stupeň

Hodnocení kvality vyučování vychází z hospitací a z kontroly sešitů a grafických prací.

Všechny zhlédnuté hodiny byly pečlivě připravené a promyšlené, vhodně byly zařazeny nejrůznější pomůcky, včetně účelně využívané tabule s připravenými úkoly pro žáky. Až na jednu frontálně vedenou hodinu pracovali vyučující se žáky méně tradičními metodami. Společné činnosti se střídaly s individuální výukou a prací ve dvojicích i ve skupinách. V některých hodinách byly zařazeny relaxační chvíle s cvičením a písničkou. Vhodnou motivací a zařazováním her a soutěží podporovali vyučující u žáků aktivitu. V některých hodinách byl využit regionální princip a mezipředmětové vztahy. Ojedinele byla zadána diferencovaná samostatná práce.

I když se v jedné hodině projevila u některých žáků, kteří nestačili sledovat větší množství informací, pasivita, byl cíl všech hodin splněn. Vysokou produktivitu práce se podařilo udržet ve všech zhlédnutých hodinách matematiky. Pozitivní hodnocení posilovalo zájem žáků a maximálním využitím času vyučovací hodiny čtení a jazykového vyučování (celkem 2 hodiny) bylo dosaženo vysoké efektivity.

Pravidelně kontrolované a hodnocené sešity a grafické práce mají vynikající a velmi dobrou úroveň. Práci s chybou je věnována značná pozornost.

Celkově ČŠI hodnotí výuku na prvním stupni jako nadprůměrnou, s výraznou převahou pozitiv.

2. stupeň

Český jazyk

Systém výuky českého jazyka je promyšlený, hodiny jsou vedeny a zaměřeny na práci žáků. Převážná část hodin frontálně vedených střídala společnou práci se samostatnou prací žáků. Při té však není vytvořeno vždy dobré klima (další pokyny vyučujících ruší žáky). Pomůcky, Pravidla českého pravopisu a další jazykové příručky byly ve většině hodin efektivně využívány. V hodinách hodnocených jako nadprůměrné byla patřičná část věnována shrnutí učiva a zhodnocení hodiny. Pravidelně jsou zadávány domácí úkoly, psány kontrolní práce a diktáty. Sešity jsou žáky dobře vedeny, pravidelně kontrolovány a opravovány.

V nižších ročnících jsou zařazovány relaxační a soutěživé prvky. Při jejich absenci v některých hodinách docházelo k postupné únavě a následnému rušení výuky.

Celkově hodnotí ČŠI hospitované hodiny českého jazyka na 2. stupni jako spíše nadprůměrné.

Cizí jazyk - 1. a 2. stupeň

Škola nabízí žákům výuku německého jazyka. Třídy jsou pro výuku děleny na skupiny, během výuky na 1. stupni pak dojde k diferenciaci žáků podle znalostí. Hospitované hodiny lze rozdělit do dvou skupin. Jednak to byly efektivní hodiny hodnocené jako nadprůměrné a vynikající, kde těžištěm práce byla komunikativní výuka. Hodiny byly vedeny převážně v cizím jazyce, i komunikace mezi žáky probíhala v cizím jazyce. Hodiny byly značně pestré, žáci aktivní, zažívali radost z úspěchu. V písemném projevu jsou respektovány možnosti žáků - dyslektiků, zařazovány jsou relaxační chvíle.

Další hospitované hodiny byly ovlivněny neodborností vyučujících. Vycházely opět z učební osnovy, ale frontální pojetí zaměřené na výklad a částečné procvičování mluvnického učiva zcela odbouralo komunikativní pojetí výuky. Převážnou část hodin zabral výklad učitele a zápis žáků do sešitů.

Hospitované hodiny měly různou úroveň. Velmi efektivní hodiny hodnotí ČŠI jako vynikající a nadprůměrné. Hospitovaným hodinám s absencí komunikativní složky je nutno věnovat v dalším období zvýšenou pozornost.

Matematika a fyzika

Výuka matematiky je zajištěna na 100% odborně i pedagogicky způsobilými učiteli, fyzika na 46% odborně i pedagogicky způsobilými učiteli. Z matematických soutěží se škola účastní Pytagoriády.

Všechny sledované hodiny probíhaly frontálně. Názorné pomůcky byly využity. Hodiny probíhaly v klidné atmosféře. V některých třídách byli žáci unavení, důsledkem nedostatečného větrání. Po odborné stránce byly hodiny bez připomínek. Určité nedostatky ČŠI spatřuje v metodice výuky, hlavně v úvodní a v závěrečné části hodiny. V úvodu hodiny je nutné žáky po přestávce motivovat k následnému učivu a v závěru hodiny shrnout to podstatné, popřípadě zhodnotit práci žáků. Výklad učitele byl přiměřený k věku žáků a metoda názornosti byla uplatněna, hlavně v hodině fyziky, ale demonstrace pokusů ještě neznamená, že žáci danému učivu porozuměli. Učitelé se často spokojili s jednoslovnou odpovědí. Bylo by dobré, aby učitelé využívali i jiné metody a formy práce, aby výuka byla pro žáky pestřejší, poutavější a tím efektivnější. Více využívat dílčí ohodnocení k pozitivní motivaci. Umožnit žákům prožít radost z vlastní práce.

Písemné projevy jsou sledovány, ale chybí důslednost kontroly při opravě chyb žáka.

Zvýšenou pozornost je nutné věnovat metodice výuky. Odstranit monotónnost výukových forem práce. Výuku výše uvedených předmětů hodnotím jako průměrnou.

Chemie a přírodopis

Přestože někteří vyučující nesplňují kvalifikační předpoklady, byly všechny zhlédnuté vyučovací jednotky odborně dobře připraveny. Většina hodin byla vedena frontálně, dominantní byl projev a výkon učitele, žáci dostávali minimální prostor pro utváření vlastních závěrů, chybělo hledání souvislostí.

Charakter výuky chemie odpovídá spíše středoškolskému pojetí. Vyučující je náročná, v hodinách je vzorná kázeň, rozsah probíraného učiva je nadprůměrný a nezbývá čas na procvičování a upevňování znalostí, citelná je absence názornosti, která je pro žáky tohoto věku nesmírně důležitá. ČŠI nezaznamenala v hodinách žádný pokus, zápisy v třídních knihách potvrdily, že se nerealizují ani osnovami doporučené laboratorní práce, ačkoliv materiální podmínky by to dovolovaly. Efektivitu hodin snižuje absence učebnic.

Hodiny přírodopisu byly názornější, v šestých, sedmých a osmých třídách se provádějí ročně dvě až tři laboratorní práce. Z průměru se vymykala vynikající hodina v VI. A, která byla metodicky i organizačně perfektně zvládnutá. Žáci byli aktivní, samostatně formulovali závěry, hledali souvislosti, prokazovali velmi dobré znalosti i zručnost při praktických činnostech (mikroskopování).

Sešity žáků jsou dobře vedeny, kontrolovány, v některých třídách i opravovány. V žakovských knížkách byla zjištěna dostatečná frekvence klasifikace, přestože v hospitovaných hodinách se nezkoušelo. Někteří vyučující při klasifikaci používají u známek minus, což vyhláška MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů, neumožňuje.

Úroveň výuky přírodopisu je spíše nadprůměrná, chemie průměrná.

Dějepis

V zhlédnutých hodinách dějepisu byli žáci poměrně aktivní, spolupracovali a při opakování prokazovali dobré znalosti. Ve výkladových částech hodin dostávali informace o událostech a datech, ale nevytvářeli vlastní předpoklady a závěry. Možná právě proto vyučování provázela příliš velká nekázeň.

Náročná je práce vyučující v sedmém ročníku, kde jednohodinová týdenní dotace dává pouze malé možnosti pro rozšiřující zajímavosti a alternativní metody výuky, přestože období středověku, kdy se vytvářely počátky české státnosti, je jedno z nejdůležitějších v naší národní minulosti.

V devátém ročníku je probírána druhá světová válka, takže na posledních padesát let zbývá pouze několik vyučovacích hodin, což povede k přílišnému zestručnění a žáci se budou pouze obtížně v tomto dějinném období orientovat. Pro příští rok by bylo vhodné v časově tematickém plánu vyčlenit pro novodobé dějiny větší hodinovou dotaci.

Záznamy v sešitech žáků jsou stručné a výstižné a jsou pravidelně kontrolované.

ČŠI hodnotí výuku dějepisu jako průměrnou.

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Život školy se řídí kvalitně zpracovaným (srpen 1998) režimem školy, který přehledně stanoví povinnosti a zákazy žáků. Nejsou v něm deklarována práva žáků.

Chování žáků se v době inspekce jeví jako bezproblémové, žáci vystupují otevřeně. Vytváření správných hodnotových postojů je velmi důležité s ohledem na sociokulturní skladbu žáků. I přes veškerou snahu působení učitelů na žáky se škola potýká s kázeňskými přestupky a s nedodržováním školního režimu školy. Každá třída má vedený tzv. kárný sešit, kam se zaznamenávají tyto drobné přestupky. Vedení školy několikrát řešilo problém drobné šikany, který se podařilo vždy zdárně vyřešit. Na horší výsledky u některých žáků z vyšších tříd 1. stupně, většinou ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, se v budoucnu musí škola zaměřit.

Vědomosti a dovednosti žáků jsou na 1. stupni na velmi dobré až průměrné úrovni, odpovídají standardům vzdělávání dle schválených vzdělávacích dokumentů. Většinou byli žáci při vyučování aktivní a spolupracovali, v některých třídách si při práci ve skupinách dovedli vzájemně pomáhat. ČŠI konstatuje, že během inspekce většina žáků prokázala osvojené zásady kulturního chování a vystupování.

Škola vytváří prostor pro individuální rozvoj osobnosti žáka. Na škole pracuje divadelní kroužek, dva výtvarné kroužky a před účastí žáků v některé sportovní soutěži i sportovní kroužek. Škola sama je zakladatelem a každoročním organizátorem sportovní soutěže mezi školami Šluknovského výběžku. Úspěchy žáků jsou zveřejňovány na nástěnkách umístěných hned při vchodu do školy.

V oblasti rozvoje osobnosti žáků, utváření všeobecné kulturnosti, osobních kompetencí, hodnotových orientací a postojů lze školu hodnotit jako nadprůměrnou.

Dopravní výchova

Tato problematika je probírána především na 1. stupni v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů (vlastivěda, prvouka). Dopravní hřiště ve městě k dispozici není. Škola se zapojuje do soutěží s touto tematikou. Rovněž školní družina se problematikou dopravní výchovy zabývá (samostatně zpracovaný plán dopravní výchovy ve školní družině).

ZÁVĚRY

Prostorové podmínky jsou dobré, materiálně technické vybavení vyjma výpočetní techniky je kvalitní, personální zajištění v současné době není příznivé, osnovy zvoleného vzdělávacího programu školy jsou plněny.

Ve sledované oblasti lze podmínky a průběh vzdělávání celkově hodnotit jako spíše nadprůměrné.

Doporučení:

- školní řád doplnit o práva žáků a umístit ho tak, aby byl veřejně přístupný,
- zajistit metodickou pomoc nekvalifikovaným učitelům cizích jazyků (komunikativní výuka), zvláště na 1. stupni,
- zpracovat rámcový plán pro výuku literární výchovy pro celý druhý stupeň,
- zpestřit výuku matematiky a fyziky střídáním různých forem práce i změnou organizace výuky,
- při klasifikaci nepoužívat minus,
- v časově tematických plánech vyčlenit pro poslední dějinné období vyšší hodinovou dotaci,
- realizovat laboratorní práce z chemie,
- ve výuce všech předmětů věnovat pozornost vyjadřovacím schopnostem žáků,
- propracovat systém péče o žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí a v souvislosti s tím i o žáky, kteří jsou navrženi do speciální školy a zůstávají na základní škole,
- zařazovat ve větší míře relaxační cvičení,
- dbát ve větší míře na správné sezení,
- využít v době nepříznivého počasí k relaxaci chodby, atria a podobné prostory ve škole a v době příznivého počasí venkovního areálu školy.

razítko

Podpisy inspektorů:

vedoucí týmu Mgr. V Heřmánková v. r.

členové týmu M. Sýkorová v. r.

Varja Paučková v. r.

Miroslav Hyška v. r.

V Ústí nad Labem dne 14. června 1999

Přílohy: protokol

Inspekční zprávu jsem převzal dne 1999-06-22

razítko

Podpis ředitele školy Mgr. Petr Švarc v. r.

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy - zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání/ odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel:	1999-07-08	066 543/99-5021
Školský úřad:	1999-07-08	066 543/99-5021

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. ČŠI	Text
-----	-----	nejsou